



RIIGIKOHTU PRAKTIKA ÜLEVAADE JAANUAR 2026

KRIMINAALKOLLEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
02.01.2026	1-24-244/85	Politseipensiooni määramine Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas kriminaalasjas nr 1-24-244/85, et seaduses sätestatud politseipensiooni määramise tingimused on vastuolulised ning seetõttu ei saa ilma selge rikkumiseta tuvastada politseipensiooni määramise õigusvastasust. Politseipension määratakse ametnikule vastavalt tööstaažile, sealjuures pole vahet, millises osas on politseipensioniks nõutav staaž välja teenitud politseiametniku ametikohal ja millises ulatuses lähetatuna PPVS § 63 lg 1 alusel teise asutusse. Kui isik täidab politseiteenistusest teise valitsusasutusse lähetusse saatmisel tööülesandeid, kus teenib riigi huvisid, teeb ta seeläbi riigile pensiooni eest vastusoorituse. PPA peab arvestama politseiametniku lähetamisel nii ametniku kui ka riigi huvidega, kusjuures esikohale tuleb seada riigi kui terviku, mitte PPA kui lähetava asutuse huvid. Kolleegium märkis, et käesolevas asjas politseipensiooni määramine iseenesest ei olnud karistusõiguslikult etteheidetav, kuid tegemist võis olla ebavõrdse kohtlemisega. Riigikohtunik Juhan Sarve konkureeriv arvamus on kättesaadav siit. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
02.01.2026	1-24-1715/179	Menetlustähtaja ennistamine Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas kriminaalasjas nr 1-24-1715 tehtud lahendis, et mööda lastud menetlustähtaeg ennistatakse KrMS § 172 kohaselt mõjuval põhjusel. Tähtaja ennistamist tuleb menetlejalt taotleda ka siis, kui tähtaja möödalaskmise tingisid erakordsed asjaolud. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
09.01.2026	1-22-8046/91	Erakorralise ettekande esitamine pärast katseaja lõppu Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas asjas nr 1-22-8046 erakorralise ettekande esitamise võimalikkust pärast katseaja lõppu. Kuivõrd kohustus on reageerida igasugusele katseajal toime pandud rikkumisele ja rikkumisele saab reageerida alles pärast selle toimepanemist ning rikkumise tuvastamine ja selle kohta erakorralise ettekande esitamine võtab aega, siis pole erakorralist ettekannet alati võimalik esitada katseaja jooksul.

		Kolleegium kordas varasemat seisukohta, et kuna seadus ei sätesta, millise tähtaja jooksul pärast ettekande aluseks olevate asjaolude teadasaamist peab kriminaalhooldaja kohtule erakorralise ettekande esitama, siis tuleb täitmiskohtunikul kaaluda iga kord – eriti aga juhul, kui erakorraline ettekanne on esitatud pärast katseaja möödumist –, kas ettekanne on esitatud mõistliku aja jooksul. Samale seisukohale jäädes märkis kolleegium, et erakorralise ettekande esitamisega viivitamine võib teatud juhtudel kaasa tuua ettekandes sisalduva taotluse rahuldamata jätmise ning mõistlikku aega erakorralise ettekande esitamiseks hindab kohus iga üksikjuhu eraldi. Kolleegium möönis, et kuivõrd lapsele on kohustus maksta elatist iga kuu, oleks kriminaalhooldaja saanud erakorralise ettekande esitada juba ligikaudu kuu aega pärast isiku ennetähtaegset vabastamist ja polnud põhjust oodata ettekande esitamisega katseaja lõpuni. Samas oli katseaja pikkus vaid kuus kuud ja kriminaalhooldusametnik pidi kontrollima isiku väiteid mõned päevad enne katseaja lõppu tehtud elatismakse kohta. Eeltoodu alusel leidis kolleegium, et erakorraline ettekanne esitati mõistliku aja jooksul. Kuigi rikkumise kindlaks teinud kohtul on avar otsustusruum, tuleb kohtul kaaluda, kas juhul, kui kriminaalhooldaja oleks reageerinud erakorralise ettekandega katseaja jooksul, rakendanuks kohus karistuse täitmisele pööramise asemel leebemaid meetmeid. Eeltoodu tähendab, et kohtul tuleb kooskõlas rikkumise raskusega hinnata iga kord taotletava meetme sobivust ja proportsionaalsust. Käesolevas asjas leidis Riigikohus, et kuna isik rikkus mõjuva põhjusega lisakohustust, mis oli tema vangistusest ennetähtaegse vabanemise üheks põhiliseks tingimuseks, oli selline rikkumine raske, mistõttu oli ka tema karistuse täitmisele pööramine proportsionaalne ning kergemate meetmete kohaldamise võimaluse ammendumine põhjusel, et katseaeg on möödunud, ei toonud kaasa tema õiguste rikkumist. Seega ei olnud ka alust jätta erakorralises ettekandes taotletud meede kohaldamata. Kolleegium möönis, et seaduses erakorralise ettekande esitamise tähtaja sätestamata jätmine riivab küll õiguskindluse põhimõtet, kuid mitte sedavõrd, et praeguse kohtuasja asjaoludel saaks rääkida põhiseadusvastasest olukorrast. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
09.01.2026	4-25-2006/14	Aegumine on absoluutne menetlustakistus ja tingib vääртеomenetluse lõpetamise Riigikohtu kriminaalkolleegium kordas asjas nr 4-25-2006 oma senist seisukohta, mille kohaselt on aegumine vääртеomenetluses absoluutne menetlustakistus, mis ei võimalda asja edasist menetlemist. Aegumistähtaja möödumisel tuleb vääртеomenetlus VTMS § 29 lg 1 p 5 alusel lõpetada. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

TSIVIILKOLLEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
07.01.2026	2-23-1662/24	Asutamisel oleva osaühingu ja tema asutaja osalemine täitemenetluses, täitmisteate avalik kättetoimetamine Riigikohus selgitas lahendis, et hüpoteegiga tagatud nõude täitmisele suunatud täitemenetluses võib TMS § 5 lg 1 alusel osaleda ka asutamisel olev osaühing, seda ka pärast seda, kui täitemenetluse kestel möödub ÄS § 144 lg-s 4 sätestatud tähtaeg esitada avaldus osaühingu registrisse kandmiseks. Asutamisel oleva osaühingu kui täitemenetluse võlgniku nimele kinnistusraamatusse kantud kinnisasjade müümiseks ei ole

		täitemenetluses vaja eraldi kohtumäärust ÄS § 520 lg 5 esimese lause tähenduses. Kirjeldatud täitemenetluse osaliseks saab olla ka osaühingu asutaja, kuid seda TMS § 5 lg 2 alusel, kui asutaja teatab kohtutäiturile oma võimalikust õigusest saada enampakkumise tulemist raha. Asutamisel olevale osaühingule täitmisteate kättetoimetamiseks on kohtutäituril vaja teada asutamisosotsuse (või asutamislepingu) sisu, st asutatava osaühingu postiaadressi või andmeid, mis võimaldavad täitmisteate elektrooniliselt kätte toimetada asutamisel oleva osaühingu seaduslikule esindajale (TMS § 10 lg 2, TsMS § 317 lg 1¹). Kui need andmed ei ole kohtutäiturile vaatamata järelepärimisele teada, on võimalik täitmisteate kätte toimetada avaliku kättetoimetamisega. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
07.01.2026	2-23-204/40	Korteriühistu majanduskava kehtestamine tagasiulatuvalt Riigikohus selgitas, et arvestades korteriühistu majanduskava eesmäärke, kehtestatakse see tavaliselt enne järgmise majandusaasta algust, s.o etteulatuvalt. Samas ei tulene seadusest keeldu kehtestada majanduskava vajaduse korral ka tagasiulatuvalt. See aga ei tähenda, et kava kehtestamisele eelnenud perioodi eest arvestatavad maksed oleksid korteriomanikel tähtpäevaks tasumata. Tagasiulatuvalt kehtestatud majandamiskulude nõuded saavad muutuda sissenõutavaks kõige varem alates üldkoosoleku selle otsuse tegemisest, millega majanduskava kehtestati. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
14.01.2026	2-21-19417/61	Põhjuslik seos kahju hüvitamisel Riigikohtu menetluses oli asi, kus kaasomandis oleva kinnisasja ühe eluruumi ja WC valdaja esitas asenduskorteri üüris väljenduva kahju hüvitamise nõude väidetava WC valduse rikkuja vastu. Valduse rikkumine seisnes WC seinte lammutamises ning valdaja tugines sellele, et ta ei saanud pärast seda enam WC-d ega sellest lähtuvalt ka eluruumi kasutada ja pidi üürima asenduskorteri. Riigikohus leidis, et maakohus kontrollis nõuet õigesti VÕS § 1043 ja § 1045 lg 1 p 5 kolmanda alternatiivi alusel valduse rikkumisega õigusvastaselt tekitatud kahju hüvitamise nõudena. Kaasuse asjaoludel ei olnud nõude lahendamise seisukohalt tähtsust sellel, kas isik oli WC ainu- või kaasvaldaja, sh kas WC võis olla tema ja valduse rikkuja kaasvalduses. Valduse rikkumisena saab käsitada ka isiku valduses oleva ruumi kasutuskõlbmatuks muutmist ja kahju võib seisneda samaväärse asenduskorteri üüris. Selleks ei pea isik seda tingimata ise kasutama, vaid võib seda vajada ka teise isiku kasutusse andmiseks. Kui aga isikul oli olenemata WC seinte lammutamisest võimalik kasutada kaht kuivkäimlat ja seeläbi ka eluruumi, ei saa talle asenduskorteri üüri näol tekkinud kahju olla WC seinte lammutamisega põhjuslikus seoses. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
21.01.2026	2-22-10090/132	Kohtulahendi resolutsioonis esineva vea parandamine Riigikohus kordas üle varasema seisukoha, et kui kohtulahendis võib parandada vaid selliseid kirja- ja arvutusvigu ning ilmseid ebatäpsusi, mis ei mõjuta otsuse sisu. See tähendab, et otsuse põhjendavas osas arvutusvea ilmnemisel ei saa kohus muuta otsuse resolutsiooni, mis põhines ekslikul arvutusel. Siiski võib parandada otsuse resolutsioonis esineva kirjavea, kui vastuolu esineb otsuse resolutsioonis endas. Konkreetset juhul oli maakohus märkinud kostjatelt solidaarselt välja mõistetava summa suuruseks 265 00 eurot, kuid oli samal ajal välja mõistnud viivise arvutatuna põhinõudelt 265 000 eurot. Selline vastuolu ei ole selgitatav teisiti, kui sellega, et maakohus on teinud kirjavea. Samuti selgitas kolleegium, et kahjuna, mille tekitas võlgnikule juhatuse liige, saab olla käsitatav üksnes see osa isikule laenulepingu alusel kantud rahasummast, mida ei õnnestu viimaselt tagasi nõuda. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

HALDUSKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
08.01.2026	3-22-2732/48	Rahapesu Andmebüroo õigus nõuda tegevusloa omajalt teavet Riigikohus jättis põhiosas rahuldamata Rahapesu Andmebüroo kassatsioonkaebuse asjas, mis puudutas usaldushalduse ja äriühingute teenuse osutajalt teabe nõudmist tema suhtes alustatud riikliku järelevalve menetluse käigus. Rahapesu Andmebüroo nõudis, et tegevusloa omaja reastaks oma kliendid neile osutatud teenuste käibe järgi. Riigikohus leidis, et ainus õiguslik alus, mis Rahapesu Andmebürool sellist teavet nõuda võimaldab, sisaldub KorS § 30 lg-s 3. See säte ei võimalda kohustada isikuid uusi dokumente koostama. Seadusest ei tulene ettevõtjale kohustust sellist arvestust ennetavalt pidada. Sellegipoolest rahuldab Riigikohus kassatsioonkaebuse osas, milles ringkonnakohus oli rahuldanud kaebuse tähtajaks ettekirjutuse täitmata jätmise tõttu määratud sunniraha puudutavas osas. Kuna ettekirjutus oli kehtiv, sai seda sundtäita, ning kaebaja läks vabatahtlikult üle ettekirjutuse tühistamise nõudelt selle õigusvastasuse tuvastamise nõudele. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
08.01.2026	3-23-125/64	Rahapesu Andmebüroo järelevalve ohu ennetamiseks Riigikohus rahuldab kassatsioonkaebuse asjas, milles usaldushalduse ja äriühingute teenuse osutajad vaidlustasid Rahapesu Andmebüroo ettekirjutust, millega nõuti kõigilt nimetatud tegevusalal tegevusloaga ettevõtjatelt mahuka küsimustiku täitmist. Rahapesu Andmebüroo ei kahtlustanud ühtki konkreetset ettevõtjat reeglite rikkumises, vaid kogus andmeid riskide tuvastamiseks ja tõrjumiseks, kuid küsimustikule vastamine eeldas mahukat andmete töötlemist. Riigikohus leidis, et sellisel viisil toimimine on küll võimalik, kuid see saab toimuda üksnes KorS § 30 lg 3 alusel ja nimetatud sätte kohaldamisel kehtivaid piiranguid arvestades. Kuna Rahapesu Andmebüroo oli tuginenud valele õiguslikule alusele, oli korraldus õigusvastane. Samuti ei ole õiguspärane küsida andmeid, mis on riiklikest registritest kättesaadavad või mille puhul peab isik looma oma andmetest täiesti uue dokumendi. Ettekirjutuses nõutud teabe maht polnud ka mõõdukas, võttes arvesse selle ettekirjutuste eesmärki. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
19.01.2026	3-21-1266/62	Linnurikastes metsades tuleb pesitsusajal raietest hoiduda Riigikohus jättis jõusse Keskkonnaameti ettekirjutused, millega peatati raied pesitsusrahu kaitseks. Looduskaitseseadus (LKS) keelab lindude tapmise, pesade ja munade kahjustamise ning lindude häirimise. Tuginedes Euroopa Kohtu eelotsusele leidis Riigikohus, et metsa raiumisel tuleb möönda LKS-ga keelatud tagajärgede saabumise võimalust. Lähtuvalt hoolsuskohustusest tuleb metsa majandajal neid keelde järgida sõltumata sellest, kas Keskkonnaamet on teinud vastava hoiatuse või ettekirjutuse. Metsaraiel tuleb keelatud tagajärgi möönda, kui teadusandmetele ja üksikute lindude vaatlusele tuginedes on põhjendatud eeldada 10 linnupaari pesitsemist hektari kohta. Piisavat pesitsustihedust võib eeldada eelkõige metsa tüübi ja vanuse ning vaatluste alusel. Tahtluse eeldus on muude tõenditega ümber lükatav. Tahtlus võib ilmned ka muudest asjaoludest kui pesitsustihedus. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
28.01.2026	3-21-1530/29	Põhiõigusi tõsiselt riivavate tõendite kasutamist peab hoolikalt kaaluma Riigikohus selgitas, et kriminaalmenetluses võivad kogutud tõendid võivad küll olla tõenditeks ka haldusmenetluses, kuid selleks ei piisa üksnes prokuratuuri KrMS § 214

		kohasest loast (KrMS § 214 kohaldatavuse kohta selles situatsioonis vaata Nele Siitami täiendav arvamus). Haldusmenetluses tõendi kogumine peab olema proportsionaalne. Põhiõiguste kaitse seisukohalt tuleb hinnata, millise kriminaalmenetluse toimingu abil tõend saadi, kui intensiivne on toimingu mõju selle isiku põhiõigustele, kelle suhtes menetlustoiminguid tehti, kui tähtis on tõend asjaolude kindlakstegemise seisukohalt, ega tõend pole asjakohatu. Kui tõend on pigem vähetähtis, aga on saadud põhiõigusi intensiivselt riivavate (kriminaal)menetlustoimingute tulemusel (näiteks läbiotsimise või jälitustoiminguga), tuleb selle kasutamist eriti hoolikalt kaaluda ja põhjendada. Teiseks selgitas Riigikohus, et läbiotsimise toimetamisel tuleb järgida läbiotsimismääruses sätestatud eesmärki ning otsida üksnes neid objekte, mis on seotud kriminaalmenetluse esemega. Läbiotsimise protokollidega ei saa hiljem haldusmenetluses tõendada nende esemete olemasolu või puudumist, mille leidmine polnud läbiotsimise eesmärk ning mida pole läbiotsimisprotokollides kajastatud. Ainuüksi see asjaolu muudab tõendid haldusmenetluses asjakohatuks. Riigikohtunik Nele Siitami täiendav arvamus on kättesaadav siit. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
30.01.2026	3-23-1409/38	Maksehäireregistris maksehäire andmete avaldamine Riigikohtu halduskolleegium võttis lahendis nr 3-23-1409/38 seisukoha küsimuses, kas maksehäireregistri pidaja OÜ Krediidiregister töötles õiguspäraselt andmesubjekti maksehäire andmeid. Kohtuasi puudutas üksnes seda töötlemistoimingut, kus registripidaja töötles maksehäire andmeid eesmärgiga avaldada need kolmandatele isikutele päringu saamisel, ning vaidluse keskmes oli OÜ Krediidiregister tegevuse õiguspärasus andmesubjekti vastuväite lahendamisel. Halduskolleegium selgitas, et kui andmesubjekt esitab isikuandmete töötlemisele vastuväite, on edasine avaldamine lubatud vaid juhul, kui aluseks olev õigustatud huvi on tungiv. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

PÕHISEADUSLIKKUSE JÄRELEVALVE KOLLEEGIUMI

LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
07.01.2026	5-25-83/2	Elektrooniliste häälte hävitamine Kolleegium leidis, et elektrooniliste häälte hävitamise toiminguga ega elektroonilise hääletuse õigusvastaseks tunnistamiseks ega põhiseaduslikkuse järelvalve menetluse alustamiseks alust ei ole. Kaebajal oli riigi valimisteestuse toiminguga vaatlejana küll õigus tugineda oma kaebuses sellele, et tal ei olnud väidetavalt võimalik e-häälte hävitamist kohaselt vaadelda, kuid vaatlejal ei ole üldist õigust nõuda, et valimistoimingud vastaksid seadusele, ega ka õigust esitada kaebusi avalikes huvides. Konkreetset juhul ei rikutud kaebaja kui vaatleja õigusi, kuna tal oli võimalik e-häälte hävitamise toiminguid vaadelda ja pildistada. Samuti selgitati talle suulise avalduse esitamise võimalust. Kuna seadus ei näe ette riigi valimisteestuse kohustust hävitada valimisteagset kirjavahetust, ei rikutud kaebaja e-kirjade hävitamata jätmisega ka kaebaja kui valija subjektiivseid õigusi. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

15.01.2026	5-26-1/2	Elektroonilise hääletamise süsteemi anonüümitud logidele saab ligipääsu piiratud juhtudel Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium lahendas kaebust, milles vaidlustati riigi valimisteenistuse (RVT) keeldumist väljastada kaebajatele 2025. aasta kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste elektroonilise hääletamise süsteemi anonüümitud logid. Riigikogu valimise seaduse § 48⁶ lg 8 kohaselt võib anonüümitud logisid kasutada teaduslikul otstarbel. Kolleegium sedastas esmalt, et kuivõrd taotlus oli RVT-le esitatud üksnes ühe kaebaja nimel, kuid kaebuses sisaldasid kahe kaebaja kaebused, tuli kaebus ühe kaebaja osas jätta läbi vaatamata. Kolleegium jättis kaebuse läbi vaatamata ka ühe taotluse osas, mida Vabariigi Valimiskomisjonile esitatud kaebuses ei sisaldunud. Kolleegium asus seisukohale, et kohustus tõendada logide kasutamisel teaduslikku otstarvet lasub taotlejal. Selleks tuleb taotlejal ära näidata konkreetne teadusprojekt – selle konkreetselt sõnastatud teema, kavandatud eesmärk, uurimisküsimused ja meetodika. Praegusel juhul kaebaja seda ei olnud teinud, mistõttu jättis kolleegium kaebuse rahuldamata. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
27.01.2026	5-25-26/18	Kahtluse korral Euroopa Liidu õiguse tõlgendamises tuleb küsida Euroopa Kohtult eelotsust Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium jättis läbi vaatamata Harju Maakohtu taotluse PankrS § 100³ lg 4 p 1 põhiseaduse vastaseks tunnistamiseks, kuna maakohus ei olnud järginud lahendi põhjendamise kohustust (PSJKS § 11 lg 3). Kui säte on vastuolus EL-i õigusega, siis on see iseseisev alus Eesti õigustloova akti kohaldamata jätmiseks. Selleks ei pea esinema samaaegset vastuolu põhiseadusega. Kui maakohus kahtles ringkonnakohtu poolt EL-i õigusnormidele antud tõlgenduses, oleks ta pidanud küsima Euroopa Kohtust eelotsust. Maakohtu pädevus eelotsuse küsimiseks ei olnud piiratud. See-eest ei nähtunud maakohtu lahendist ega olnud võimalik tuletada põhjendusi põhiseaduslikkuse järelevalve menetluse algatamiseks. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.